

Behandlingen av neologismer i to norske ordbøker

Dagfinn Rødningen & Knut E. Karlsen

Språkrådet, Norge

Som de fleste andre språk blir norsk fornyet gjennom spontandannelser av ord og fraser. De to viktigste typene norske neologismer er engelske lånord og sammensetninger av norske ord.

Før et ord blir tatt inn i en allmennordbok, vil en ordbokredaksjon normalt vurdere disse faktorene:

- I hvilken grad er ordet i bruk i allmennspråket?
- Hvor lenge har ordet vært i bruk?
- Hvilke tilpasninger må gjøres for at ordet skal følge norske stave- og bøyingsregler?
- Finnes det et norsk alternativ som dekker den semantiske og pragmatiske bruken av ordet (når det gjelder lånord)?

Ved å undersøke et utvalg av neologismer i de to norske allmennordbøkene *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* håper vi å kaste lys over disse spørsmålene. Vi avgrensner undersøkelsen til neologismer som er tatt inn i ordbøkene etter 1994, da *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* ble publisert på internett. Et av målene med undersøkelsen er å kvantifisere de to hovedtypene av neologismer, lånord fra engelsk og sammensetninger av norske ord. Videre vil vi også beskrive disse to typene ved å peke på distinktive trekk ved dem. Et allerede kjent trekk er at neologismer som består av simpleks, ofte er lån, mens neologismer som består av sammensetninger, vanligvis er satt sammen av norske ord. Det er et uttalt mål for norsk språkpolitikk å utvikle norske termer på alle fagområder. Derfor er det også et interessant spørsmål i hvilken grad norske termer blir akseptert av språkbrukerne og blir en del av allmennordforrådet.

Bokmålsordboka og *Nynorskordboka* er eid av Språkrådet og Universitetet i Bergen i fellesskap. Ordbøkene viser offisiell skrive- og bøyingsmåte, og det er Språkrådet som fastsetter normen for begge skriftspråkene, mens ordbokredaktørene ved Universitetet i Bergen på grunnlag av visse retningslinjer avgjør hvilke ord som skal inkluderes i ordbøkene. Derfor er begge institusjonene involvert i behandlingen av neologismer i *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*.

Referanser

Bokmålsordboka. 1986. Oslo: Universitetsforlaget.

Bokmålsordboka (nettversjon). Språkrådet og Universitetet i Bergen. <<https://ordbok.uib.no/>>.

Nynorskordboka. 1986. Oslo: Det Norske Samlaget.

Nynorskordboka (nettversjon). Språkrådet og Universitetet i Bergen. <<https://ordbok.uib.no/>>.

Nøkkelord: neologisme; lånord; allmennspråk; språknormering